

Århus - en aktiv by i vandet

Ideer til udvikling af badetilbud

Århus - en aktiv by i vandet
Ideer til udvikling af svømme- og badetilbud

Udgiver: Århus Kommune • Kultur og Borgerservice • september 2007
Layout: Byarkitektur
Tryk:
Antal:

Mange borgere benytter kommunens svømme- og badetilbud, hvad enten det drejer sig om svømmehaller, badeanstalter eller strandene, som Århus er så rig på. Men selv om efterspørgslen efter denne type tilbud "altid" har været der, så ændrer den over tid karakter. Det er noget andet, brugeren anno 2007 og årene fremover efterspørger, end tilfældet var i 1950 eller 1980. Derfor skal Århus Kommune til stadighed udvikle det produkt, vi under ét kan kalde "svømme- og badetilbuddet".

I det følgende vil vi forsøge at beskrive svømme- og badetilbuddet opdelt på fire temaer:

Havbad
Sport
Familie
Velvære

Tema for tema vil vi dels beskrive de eksisterende muligheder og de initiativer, der ligger lige om hjørnet - hvis der er sådanne. Og dels tegne en vision for fremtiden som den kunne komme til at se ud, hvis penge og andre væsentlige vilkår tillader det.

Kultur og Borgerservice

HAVBAD

Begrebet "havbadning" omfatter dels de mange kommunale strande, dels havbadeanstalterne Den Permanente neden for Riis Skov og Ballehage syd for Varna.

Afsnittet HAVBAD giver et bud på, hvad der her og nu vurderes at være behov for, når det handler om at beskytte de værdier, vi har - men også en vision for fremtiden.

HAVBAD side 6

SPORT

Sport henvender sig primært til konkurrencesvømmerne og -udspringerne, som holder til på Århus Svømmestadion ved Ingerslevs Boulevard.

Afsnittet giver et bud på, hvordan kommunens tilbud kan forbedres gennem en koncentreret indsats på Århus Svømmestadion på Ingerslevs Boulevard.

SPORT side 16

FAMILIE

Med "familieaktiviteter" forstås svømmeundervisning, motions-svømning samt "vandsjov", der retter sig bredt mod alle aldersklasser - mod familierne. Denne type tilbud finder man dels, men i begrænset omfang i de svømmehaller, der 12 steder i kommunen er knyttet til folkeskoler, dels i de tre større kommunale svømmehaller: Egelundbadet, Gellerupbadet og Lysengbadet.

De aktuelle planer for forbedringer knytter sig til Lysengbadet,

FAMILIE side 23

VELVÆRE

Velvære er en fællesnævner for både svømning, dampbad, massage, forskellige former for terapi, sol og meget mere.

I kommunens regi finder man især dette tilbud i den gamle Badeanstalt i Spanien 1, og afsnittet om VELVÆRE vil fokusere på såvel de kortsigtede planer for forbedringer som de langsigtede og mere visionære tanker, Sport og Fritid gør sig omkring anlægget i Spanien. At badeanstalten samtidig er af væsentlig kulturhistorisk og arkitektonisk værdi, gør ikke opgaven mindre spændende!

VELVÆRE side 28

● Den permanente

● Ballehage

Mange mennesker anser naturområderne og strandene ved Århus for byens vigtigste attraktion. Århus har ca. 20 km badestrande fra Norsminde i syd til Studstrup i nord. I flæng kan nævnes badestrandene ved Skæring, Den Permanente, Bellevue og Åkrogen nord for byen, Tangkrogen tæt på centrum og Varna, Ballehage, Blommehaven, Moesgaard, Fløjstrup og Ajstrup syd for byen.

Byen har to havbadeanstalter af den type, der har været populær siden før forrige århundredeskifte, og hvis attraktionsværdi er stærkt stigende - ikke mindst for den stadigt voksende skare af vinterbadere. Mod nord, i læ af Riis Skoven finder man Den Permanente Badeanstalt og mod syd i læ af Skåde Skov/Marselisborgskovene tilsvarende Ballehage Havbadeanstalt.

I afsnittet om havbadene vil vi kigge på de opgaver, der bør løses her og nu, men også tegne en vision der i bedste fald rækker et stykke ud i fremtiden. Også når vi taler om havbade, er vi inde på et stykke værdifuldt kulturhistorie.

Allerede i 1933 opførtes Århus Søbad nedenfor Sjette Frederiks Kro, et stort nyklassicistisk anlæg med fælles lukket badestrand, toiletter og separate dame- og herreafdelinger. Efter en del ødelæggelser i en storm i 1965 blev badeanstalten genopbygget på støbte moler. Badeanstalten fik formentlig navnet Den Permanente ved den lejlighed.

Den Permanente er et gennemført symmetrisk bygningsværk, som viderefører traditionen fra de lukkede træbyggningsanlæg, der tidligere fandtes i Århus. Den Permanente er den sidste danske badeanstalt af denne type og er af stor bevaringsmæssig og arkitektonisk interesse.

Den Permanente, som anlægget ser ud i dag.

” Vi vil her og nu sikre det eksisterende anlæg og give bedre forhold til vinterbaderne og vil på sigt gerne udvide Den Permanente til det, den var en gang.

Endvidere vil vi sikre, at den nye badeanstalt er forberedt for fremtidens klima og fremtidens brug.

Vi ser gerne en ny badestrand vokse frem fra badeanstalten og ind til byen. ”

Den Permanente Badeanstalt skal gennemgå en nødvendig genopretning, der blandt andet indebærer udskiftning af udvendig og indvendig bræddebeklædning, renovering af spunsvægge og stolper samt andet, der er nødvendigt for at sikre badeanstalten på kort og mellemlang sigt. Samtidig bør der, indenfor det eksisterende anlægs rammer, åbnes mulighed for at forbedre forholdene for de klubber - herunder Danmarks største vinterbadeklub Jomsborg - der er knyttet til Den Permanente.

Til højre ses et bud på, hvordan Den Permanente og området omkring den kunne se ud, i en tilpasset moderne version. Udvidelserne er genopførelser af de bygningsafsnit, som fandtes på stedet som skolebassiner indtil 1965, hvor vinterstorme næsten ødelagde badeanstalten. Den blev til dels genopført i 1966.

Illustrationer: Arkitekt m.a.a .Bue Beck.

Ballehage Havbad blev opført i 1929 og er en af Danmarks ældste, stadig fungerende badeanstalter. Anlægget blev senest udbygget i 1979.

Badeanstalten er rammen om Vinterbadeklubben Ballehage og et stort antal badegæster i sommermånederne. Lidt syd for ligger Vinterbadeklubben Morgenbadernes klubhus.

Bygningerne på stranden er opført uden arkitektonisk sammenhæng, med variationer både med hensyn til materialer, bygningsformer og farveholdning.

Ballehage Havbad set fra den eksisterende badebro.
Foto: Poulsen & Partnere arkitekter og rådgivere.

Lufffoto af Ballehage Havbad med den eksisterende badebro.

” Vi vil anlægge en ny 100 m lang badebro med en solplatform for enden. Vi vil rovere de eksisterende bygninger. På længere sigt ser vi gerne havbadet forbedret og udviklet, dog stadig som ”den lille badeanstalt”. ”

Hovedideen er at skabe en solplatform, der er noget helt unikt for stedet, men samtidig udtryk for genskabelse af en tilstand, der var engang. En platform, der tager udgangspunkt i stedet og naturen, herunder særligt vinden og solen.

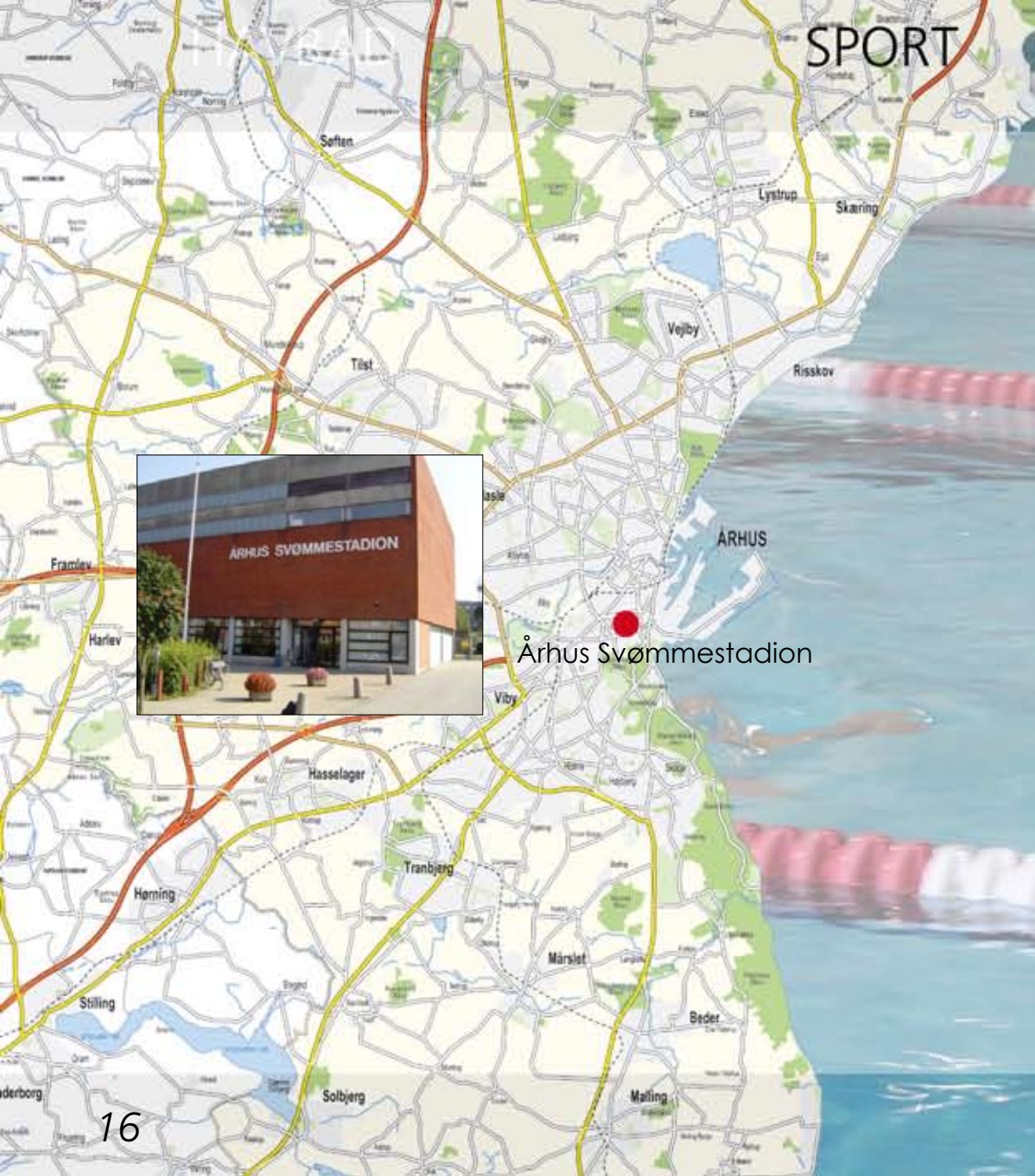
Platformens forskellige niveauer skaber en naturlig opdeling, hvorved der opstår terrasser med mindre zoner til solbadning. Samtidig skaber niveauforskellene læzoner for stedets badegæster. Adgangen til solbadeplatformen sker via en 100 m lang badebro. Broen er min. 2 m bred med tre steder til ophold, der skyder sig ud fra siden af broen og giver plads til ophold. På disse opholdssteder etableres bænke og badestiger.

En stor del af broens midtersektion tages ned i vinterhalvåret, dels for at beskytte platformen mod uønsket brug, dels for at åbne sejladsmulighed for kajakker og andre småbåde langs kysten i en afstand af ikke over 50 meter fra strandlinien. Den øvrige del af bro- og platformskonstruktionen står fast, solidt forankret i havbunden.

En solbadeplatform for enden af den lange badebro. Langs badebroen skyder vingeformede opholdssteder sig ud med bænke og badestiger.
Illustrationer: Poulsen & Partnere, arkitekter og rådgivere.

Svømning er en idrætsgren med stor udbredelse, og dansk elitesvømning og udspring er kendt for et højt internationalt niveau. Flere af de århusianske klubbers elitesvømmere holder til i Århus Svømmestadion.

Der har længe været ønsker om en forbedring af forholdene for elitesvømmerne.

Vi vil i det følgende vise ideer til forbedringer af svømme-faciliteterne og forskønnelse af de eksisterende facader mod Ingerslevs Boulevard.

Århus Svømmestadion

Århus Svømmestadion er en del af et samlet idræts- og undervisningscenter på Frederiksbjerg. Århus Svømmestadion har et 50 m langt svømmebassin og et udendørs udspringsbassin.

Center for Idræt under Århus Universitet er opført i området bag Århus Svømmestadion. Centeret arbejder på at udvikle et internationalt orienteret forsknings- og uddannelsesmiljø, og Århus Svømmestadion indgår således i et større kraftcenter med idrætsanlæg, idrætsfaciliteter og undervisnings- og uddannelsesinstitutioner.

Århus Svømmestadion i dag mod Ingerslevs Boulevard. Illustration: aart a/s.

” Vi vil gerne forbedre forholdene for svømme- og udspringsporten ved at overdække udspringsbassinet.

Samtidig ser vi gerne et nybyggeri ovenpå svømmestadion med funktioner, der understøtter stedet som et idrætskraftcenter.

Det nye byggeri skal også være en forskønnelse af anlæget.

Et nybyggeri skal i sit facadeudtryk afspejle den arkitektur, der er typisk for området omkring Ingerslevs Boulevard. Røde teglsten er her et vigtigt element.

”

I forbindelse med overdækning af springbassinet nytænkes facaden. Med en variation i facadebeklædningen fremstår bygningen med et nyt og moderne udtryk.

Det er visionen at indrette nye faciliteter som fitness, café mv.

Sådan kan Århus Svømmestadion fremstå med en ny og moderne facade. Illustration: aart a/s.

Lyseng Svømmehal

I Århus har vi svømmefaciliteter på 12 af byens skoler. Her tilbyder de lokale idrætsforeninger overvejende familie- og motionsrettede svømmemuligheder. Familietilbuddene er dog især koncentreret omkring kommunens tre store svømmeanlæg, nemlig:

Egelund Idrætsanlæg med svømmeundervisning for børn og motionssvømning for voksne.

Gellerupbadet, der forener forskellige kulturers badetraditioner og har alsidighed som målsætning.

Lyseng Svømmehal, der er stedet for hele familien med banesvømning, udspring fra vipper samt leg og sjov i vandet.

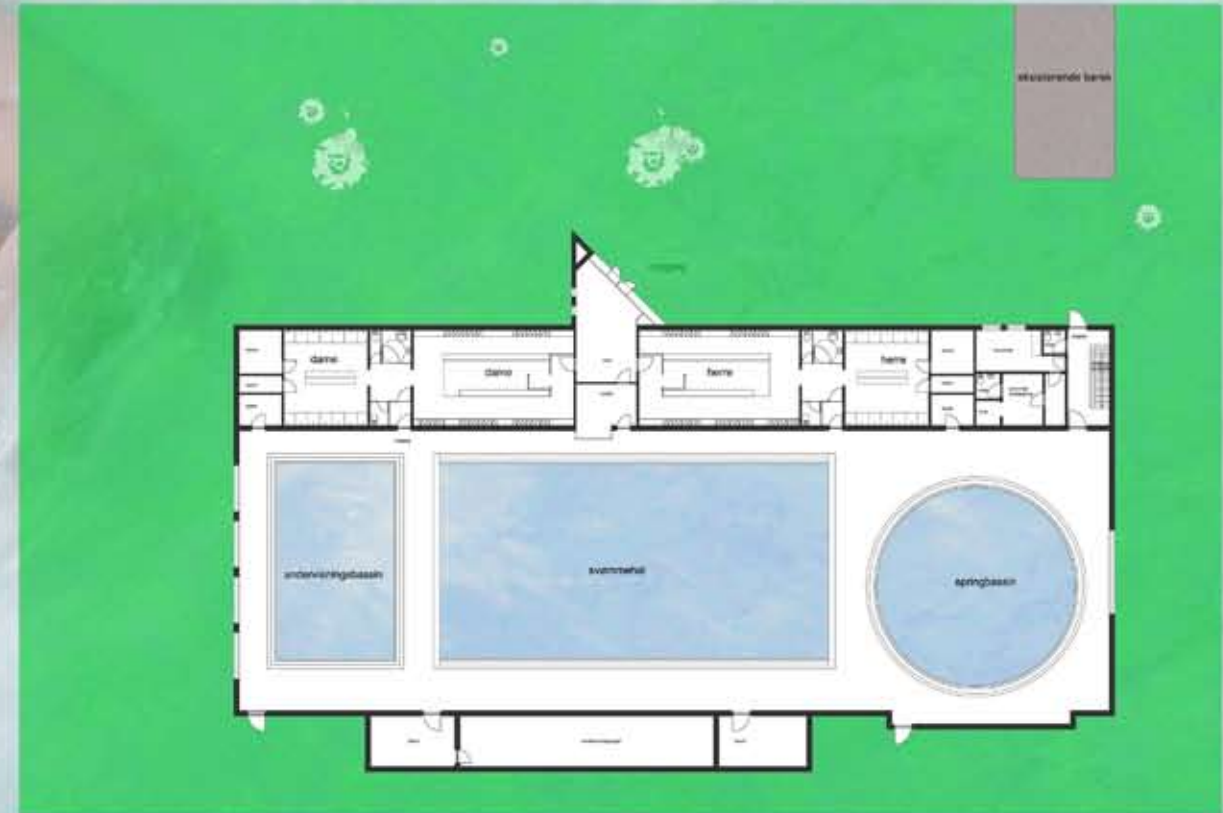
I det følgende vil der blive fokuseret på planerne for omdannelse af Lyseng Svømmehal til et endnu mere familievenligt tilbud.

Ildrætsanlægget Lyseng består i dag af 3 bygninger - en svømmehal med tilhørende omklædningsfaciliteter, en tidligere sommeromklædningsbygning og et fodboldklubhus.

Svømmehallen blev i 1990/91 totalrenoveret. Anlæggets udendørsbassin blev nedlagt og sommeromklædningsbygningen blev omdannet til klub-, undervisnings- og træningslokaler, værksted og kontor. Endvidere er der i kælderplanet faciliteter til skydesporten.

Svømmehallens facade og de indvendige vægge, lofter og springtårn trænger nu til renovering. Samtidig har Idrætsforeningen Lyseng IF via en fond skaffet kapital til opførelse af en ny (privat) idrætshal i tilknytning til den kommunale svømmehal.

Disse to projekter søges integreret, sådan at Lyseng Idrætsanlæg som helhed kommer til at fremstå på en ny og mere indbydende måde. Ikke mindst når det gælder familierettede idræts tilbud - og især svømning.

Plan over Lyseng Svømmehal som den tager sig ud i dag.

” Svømmehallen skal først og fremmest renoveres .

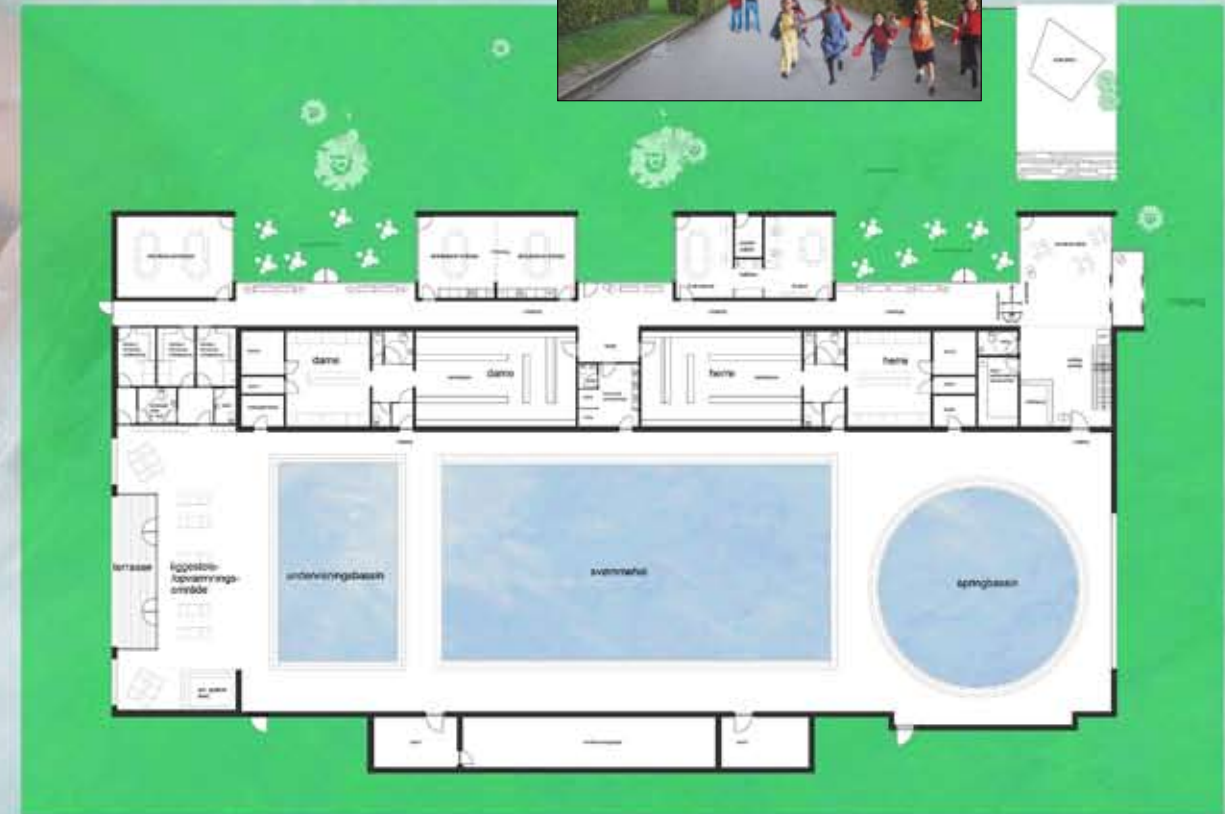
For det andet skal den ved samme lejlighed målrettes familierne.

Gennem sammenbygning med den kommende private hal skal svømmehallen være med til at skabe et samlet idrætscenter i lokalområdet, og samtidig er der på sigt ideer til udendørs aktiviteter som f.eks. klatrevægge. ”

Illustration: Poulsen & Partnere arkitekter og rådgivere

Den eksisterende svømmehal udvides med et liggestols- og opvarmningsområde for enden af bassinerne. Her vil der være udgang til en terrasse. Langs facaden vil der blive føjet nye funktioner via en række aktivitets- og møderum. Det er tanken, at svømmehallen skal have fælles indgang med den ønskede multihal, som planlægges i forlængelse af svømmehallen.

Udbygning af Lyseng Svømmehal . Illustrationer: Poulsen & Partnere, arkitekter og rådgivere.

Badeanstalten Spanien

Tidligere tiders overklasse tog på kurophold rundt i Europa. I dag tager man måske blot en lille pause fra hverdagen, hvor selvforkælelse er overskriften. Det handler overordnet om at gøre noget godt for sig selv. For nogle er det god ansigts- og kropspleje, mens andre tænker mere på mental afslapning. Andre igen forbinder velvære med fysisk træning.

Badeanstalten Spanien giver allerede i dag et unikt bud på hverdagsluksus og selvforkælelse med damp- og aromabad, massør, skønhedsklinik, zoneterapeut o.l. foruden naturligvis svømmebassin.

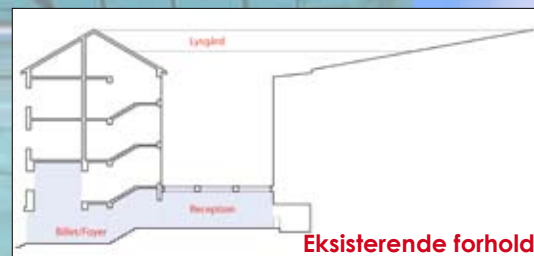
Badeanstalten Spanien skal også fremover tilbyde muligheder for en lille luksus med stor effekt.

I begyndelsen af 1930'erne havde man indset, at der var behov for en ny og større badeanstalt. Derfor opførtes Den Kommunale Badeanstalt og Svømmehal i Spanien i 1933. Det var et for samtiden meget avanceret byggeri udformet af Stadsarkitekt Frederik Draiby.

Svømmehallen anvendes udelukkende til offentlig svømning og indeholder i dag bl.a. et 25 meter bassin, et børne-/massagebassin, boble/spabad, sauna og dampbad. Bygningens facader inkl. tårn med skilt, fortrappe og tilhørende billetsalg samt svømmehallen blev fredet i 1989.

Svømmehallen blev renoveret i 1986.

Svømmehallens lysgård, som den ser ud i dag.
Illustrationer: Arkitema K/S

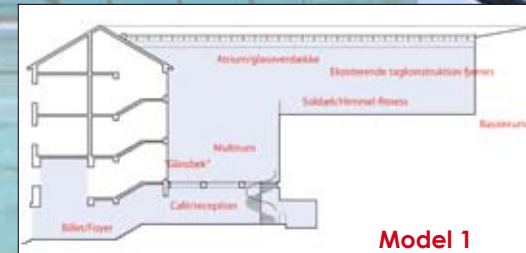
” Vi ønsker at bevare et stykke kulturhistorie tilpasset vor tid - gerne i samarbejde med private udbydere af mental afslapning og fysisk velvære, fitness, massage, lysterapi m.m.

På sigt ser vi mange perspektiver i indretning af bygningen - f.eks. udnyttelse af lysgården og måske et cafémiljø i tårnet. ”

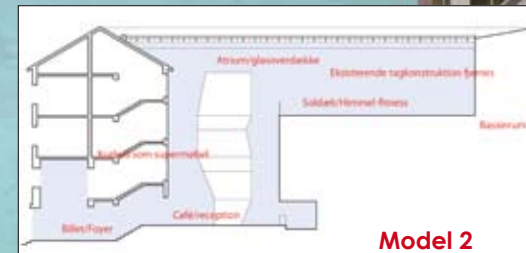
Århus Svømmehal skal først og fremmest igennem en teknisk genopretning og en renovering af de forskellige faciliteter. Det er planen at føre f.eks. omklædningsfaciliteterne tilbage til fordums glans, ligesom det er planen at genindrette en kurbadsafdeling på den 3. etage, der i flere år har stået ubenyttet hen.

Samtidig er det ønsket at Århus Svømmehal skal have et image som stedet, hvor borgerne kan få velvære, bl.a. i samarbejde med private udbydere af f.eks. fitness, massage, lysterapi.

På længere sigt kigges der på lysgården som en mulighed for at indrette café, kurbad mv. på indskudte dæk.

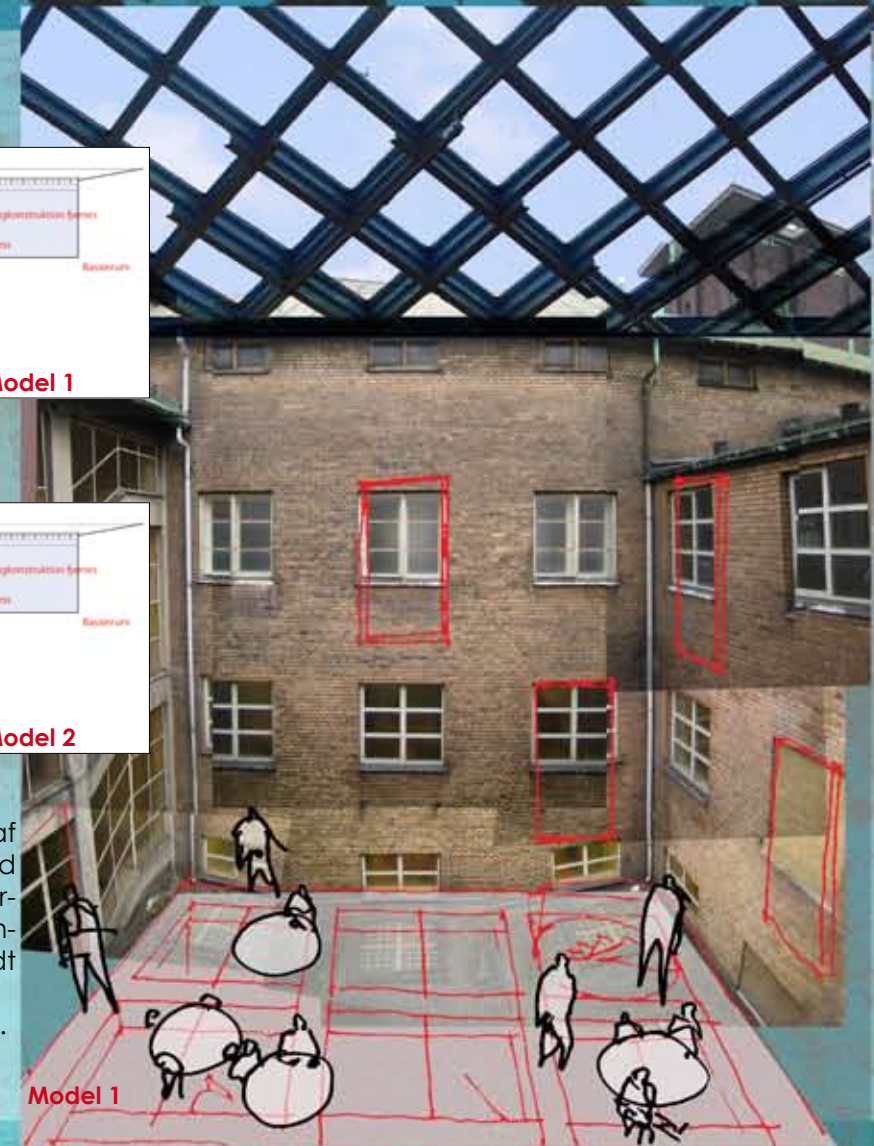
Model 1

Model 2

Idéskitser til indretning af f.eks. café i lysgården med indskudt etage og overdækning med en glaskonstruktion eller et indskudt supermøbel med kurbad. Illustrationer: Arkitema K/S.

Model 1

Efterskrift

Århus har en helt unik beliggenhed ved vandet. Visionerne og ideerne om udvikling af de kommunale svømme- og badetilbud tager udgangspunkt i netop den traditionelle tætte forbindelse mellem by og bugt. Udviklingen af de bynære havnearealer åbner en enestående mulighed for at sikre en endnu tættere kontakt mellem hele Århus' lange kystlinie og byens borgere, og den mulighed bør naturligvis udnyttes maksimalt. Global opvarmning eller ej, så ligger Århus og Danmark dog stadig i et klimabælte, hvor der også må tænkes i tilbud om svømning og badning den del af året, hvor havet og strandene for de fleste ikke rækker. Derfor skal byens indendørs svømme- og badetilbud ikke blot vedligeholdes, men også udvikles i takt med borgernes ønsker.

Med dette lille skrift har Kultur og Borgerservice ønsket at pege på nogle muligheder for udvikling på både kort og lang sigt, der - uden at slippe jorden - forsøger at skitsere en vision på området. Mere og måske mere spektakulært kan komme til. Der har været talt om et "vandkulturhus" i forbindelse med udviklingen af de bynære havnearealer. Et sådant projekt, hvordan det så end måtte blive udformet, passer efter vores opfattelse godt ind i en ny helhed. Kun fantasien (og pengene) sætter grænsen. Men Kultur og Borgerservice har bevidst holdt sig inden for rammer, der synes realistiske ud fra den virkelighed, vi oplever netop nu....i 2007.

